

De heer Voorhoeve, minister van Defensie

ding, zoals nu uit de woorden van de minister te beluisteren valt, boven een afsluiting die bepaald draconische gevolgen zou kunnen hebben.

□

De heer **Schutte** (GPV): Mevrouw de voorzitter! Sommige fracties moet men in deze tijd wel eens expliciet vragen naar wat eigenlijk vanzelfsprekend zou moeten zijn. Vandaar de volgende vraag aan mevrouw Scheltema. Vinden zij en haar fractie ook dat het onderwerp van een mogelijke vestigingsregeling, of hoe je het ook wilt noemen, een zaak is van goed overleg tussen en de verantwoordelijkheid van de directe partners, en dat dit onderwerp dus niet geregeld behoort te worden in enigerlei regeerakkoord?

□

Mevrouw **Scheltema-de Nie** (D66): Voorzitter! Het betreft hier een materie die zowel in de Caribische rijksdelen als hier in Nederland speelt. Daarom is naar mijn mening goed overleg datgene waarmee wij in ieder geval moeten starten. Ik laat de vraag in het midden of er iets over een toelatingsregeling, vestigingsregeling, inburgeringscontracten of wat dies meer zij, in het regeerakkoord moet worden genoemd. Goed overleg hoort daar in ieder geval bij.

□

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Het is duidelijk dat de fractie van GroenLinks niet is voor vestigingsregels voor mensen met een Nederlandse nationaliteit. Het zou van de gekke zijn als wij, zoals de heer Van Oven zei, straks illegale Nederlanders in Nederland zouden hebben. Wat ons betreft komen er dus geen vestigingsregels voor rijksgenoten met een Nederlandse nationaliteit.

De minister vraag ik het volgende. Wij kennen de zeer schrijnende problemen in Den Helder en in Zwolle. Wat voor overleg voert de minister om perspectieven te creëren voor Antilliaanse mensen in Nederland?

□

Minister **Voorhoeve**: Mevrouw de voorzitter! Dat is inderdaad een onderwerp van overleg. Het betreft hier verschillende verantwoordelijkheden. Traditioneel is de minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken niet de minister die het beleid ten aanzien van minderheden coördineert en dus ook niet ten aanzien van mensen uit de Antillen en Aruba. Nochtans is de zorg over dit onderwerp aanleiding geweest voor minister Dijkstal en mij om er herhaaldelijk over te spreken. Dit heeft geleid tot initiatieven zijnerzijds om de Wet inburgering nieuwkomers in bespreking te brengen met de Antillen. Omdat ook de minister van Justitie hierbij betrokken is, is er ook overleg geweest over een mogelijke voogdijregeling die misschien ook nog de vorm van een soort mentorschap kan worden gegeven omdat dat wat breder is dan alleen maar het juridische voogdijbegrip waarvan de praktische gevolgen soms niet zo groot zijn.

□

De heer **Van der Knaap** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De CDA-fractie wacht al geruime tijd op de uitkomsten van het onderzoek naar de juridische consequenties van de vestigingsvoorwaarden voor Antillianen in Nederland. Het antwoord van de minister stemt ons niet tevreden, omdat hij volstrekt openlaat hoelang het nog gaat duren. Kan hij enige indicatie geven van het moment waarop hij de resultaten van dat onderzoek bekend zal maken?

□

Minister **Voorhoeve**: Het is juist dat de CDA-fractie hier herhaaldelijk naar heeft gevraagd. Ik hoop en verwacht dit in de komende maanden ofwel zelf nog te kunnen afronden ofwel ter afronding aan mijn opvolger te kunnen voorleggen.

Vragen van het lid Van de Camp aan de minister van Justitie ad interim en de minister-president over **de mogelijke terugkeer van de heer Docters van Leeuwen als procureur-generaal**.

□

De heer **Van de Camp** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Naar aanleiding van de Zembla-uitzending op donderdag 28 mei jl. wil ik drie vragen stellen aan de minister van Justitie of haar plaatsvervanger en drie vragen aan de minister-president.

De eerste vraag aan de minister van Justitie is wat haar oordeel is over de uitzending van 28 mei jl. en

dan in het bijzonder over de rangschikking van de feiten, nu ook zij de gehele uitzending heeft kunnen bekijken.

De tweede vraag is wat haar oordeel is over de opmerkingen van de heer Wallage dat de minister van Justitie de minister-president op de bewuste donderdagavond 22 januari 1998 niet volledig juist heeft ingelicht en dat de terugkeer van de heer Docters van Leeuwen niet ondenkbaar is.

De derde vraag is of de minister meent dat het ingezette proces van herstel van vertrouwen tussen het ministerie van Justitie en het openbaar ministerie wordt bevorderd door de opmerkingen van de heer Wallage.

Aan de minister-president vraag ik in de eerste plaats of hij van mening is dat de feiten van de bewuste donderdagavond in voldoende mate bekend zijn en een getrouw beeld geven van de waarheid.

In de tweede plaats vraag ik hem of het kabinet op basis van een onvolledige weergave van de feiten heeft besloten tot het ontslag van de heer Docters van Leeuwen.

Ten slotte vraag ik naar het oordeel van de minister-president over de uitlatingen van de heer Wallage. Deelt de minister-president de mening van de heer Wallage dat de heer Docters van Leeuwen in principe zou kunnen terugkeren als voorzitter van het College van procureurs-generaal?

□

Minister **Dijkstal**: Mevrouw de voorzitter! Ik kan op de eerste vragen geen antwoord geven, omdat ik de bewuste uitzending niet heb gezien. Ik begrijp nu dat ik die uitzending beter wel had kunnen bekijken, maar ik kon niet vermoeden dat ik, overigens pas na twaalf uur, als minister van Justitie ad interim naar deze Kamer zou worden geroepen om een oordeel te geven over die uitzending en over uitlatingen van een lid van deze Kamer daarin. Ik heb er daarna wel over in de kranten gelezen, maar ik weet niet in hoeverre die berichtgeving een accuraat beeld geeft van die uitlatingen. Ik kan daarom geen oordeel geven over de uitlatingen van de heer Wallage.

Verder lijkt het mij onzorgvuldig van mijn kant om nu in te gaan op de vraag of de terugkeer van de heer Docters van Leeuwen is uitgesloten of niet, omdat de procedure nog niet is afgerond. Er is een bezwaarschriftenprocedure geweest. Die heeft tot een uitspraak geleid, waarop ik als minister van Justitie heb beslist. De heer Docters van Leeuwen heeft het recht daartegen in beroep te gaan; de termijn daarvoor is nog niet gesloten.

□

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! De eerste vraag betrof de feiten en de weergave van feiten op grond waarvan de minister van Justitie tot een oordeel is gekomen over de vraag of zij nog verder kon met de heer Docters van Leeuwen op die plaats. Ik heb de indruk, ik heb dat ook bij andere gelegenheden gezegd en ik heb geen reden daarvan thans af te wijken, dat de minister de ministerraad en mij volledig, adequaat en voldoende heeft geïnformeerd over de gang van zaken die avond en ook over haar beweegredenen.

De heer Van de Camp stelt in zijn tweede vraag het besluit tot ontslag aan de orde. Dat besluit is in formele zin een besluit van de minister. Uiteraard heeft de ministerraad daar kennis van gedragen en de raad heeft daarmee ingestemd. Het is een besluit van de minister geweest. Ik weet heel goed dat op de vrijdag na de befaamde donderdagavond in de ministerraad, en na de ministerraad, hierover heel uitgebreid is gesproken op grond van de weergave die de minister van Justitie daar heeft gegeven. In de middagpauze van de ministerraad heeft hierover een gesprek van een uur plaatsgevonden tussen de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken en mijzelf en enkele collega's in het kabinet. Daaronder bevond zich ook mevrouw Borst in verband met de afwezigheid van vice-premier Van Mierlo. Zowel in het kabinet als in de besprekingen in de middagpauze op die vrijdag is de informatie die de minister van Justitie daar gaf zeer uitgebreid aan de orde geweest. Er is heel nadrukkelijk komen vast te staan dat voor haar de verdere gang van zaken er alleen maar een kon zijn die ertoe zou leiden dat zij met de heer Docters van Leeuwen op die positie niet verder kon. Dat was voor mij de basis van mijn uitspraak in de loop van die dag.

Inzake de laatste vraag over een eventuele terugkeer sluit ik mij aan bij collega Dijkstal. Het is bekend dat er een bezwarencommissie is geweest die een advies heeft uitgebracht. Uit de media hebben wij vernomen dat de heer Docters van Leeuwen het voornemen heeft daarmee geen genoegen te nemen en zich tot de Centrale raad van beroep te wenden. Hangende die procedure is het volgens mij niet juist dat dezerzijds uitspraken over het vervolg worden gedaan.

□

De heer **Van de Camp** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De Tweede-Kamerfractie van het CDA heeft op donderdagochtend de vragen gemeld. Ik betreur het dat de minister van Justitie er niet is. Ik vraag mij af of het kabinet de vragen alsnog schriftelijk kan beantwoorden.

Dan heb ik een aantal vragen aan de heer Wallage. Op basis van welke feiten en overwegingen hebt u in de bewuste tv-uitzending de suggestie gewekt dat de heer Docters van Leeuwen op zijn oude functie zou kunnen terugkeren? Waarom hebt u met de gegevens uit de binnenlijn geen verdere actie ondernomen? Waarom heeft ook uw fractie in deze Kamer tot twee keer toe een onderzoek naar de feiten geblokkeerd? Hoe stelt u zich de terugkeer in de praktijk voor? Getuigt het van stijl om na de verkiezingen de besluitvorming van Kamer en kabinet op deze wijze ter discussie te stellen?

Voorzitter! Voor het overige meld ik dat de Tweede-Kamerfractie van het CDA in de procedurevergadering van de vaste commissie voor Justitie opnieuw op een feitenonderzoek zal aandringen.

De **voorzitter**: Wil de minister van Justitie ad interim misschien antwoorden op de vraag of er nog nadere schriftelijke beantwoording plaats zal vinden?

□

Minister **Dijkstal**: Voorzitter! Ik zal mijn best daarvoor doen en mij met de minister van Justitie verstaan over kennelijk persoonlijke oordelen in kranten of anderszins verschenen berichten. Ik zal dat nagaan.

□

De heer **Wallage** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! De eerste vraag gaat over het wekken van suggesties. Ik heb gereageerd op een verzoek van een journalist om mijn medewerking te geven aan een reconstructie van hetgeen was gebeurd. Ik vond dat er onvoldoende redenen waren om hem die medewerking te onthouden. Ik heb mijnerzijds geen suggestie gewekt over hetgeen mevrouw Sorgdrager wel of niet correct zou hebben gedaan. Ik heb melding gemaakt van het feit dat mij op enig moment, namelijk na mijn eigen optreden in Buitenhof op zondag, berichten bereikten waaruit bleek dat de beeldvorming die was ontstaan over deze zaak wel eens anders zou kunnen zijn dan de feiten.

Nadat ik de premier daarover heb geïnformeerd, heb ik – nu kom ik op de tweede vraag van de heer Van de Camp – gedaan wat ik behoor te doen. Ik heb namelijk met onze woordvoerder in dit debat gesproken naar aanleiding van die berichten en ik heb mij de vraag gesteld wat nu de feitelijke toedracht is. Wij hebben gewacht totdat de minister de Kamer schriftelijk had gerapporteerd over hetgeen er die donderdagavond zou zijn voorgevallen. Wij hebben secuur nagegaan of de interpretatie die de minister gaf en alle informatie waarover ik beschikte, redelijkerwijze nog met elkaar spoorden. Het antwoord daarop moet ''ja'' zijn. Zowel de lezing die mevrouw Sorgdrager schriftelijk aan de Kamer gaf als de informatie waarop ik na mijn optreden in Buitenhof kwam te beschikken: beide visies op de gang van zaken zijn in beginsel mogelijk. Wij hebben daar verder geen nader vervolg aan gegeven, omdat wij de verslaglegging aanzienlijk genuanceerder vonden dan de beeldvorming zoals die over die donderdag was ontstaan.

Over de terugkeer van de heer Docters van Leeuwen op zijn functie heb ik mij uitsluitend in die zin uitgelaten dat ik vind dat een minister van Justitie in volle vrijheid die afweging moet kunnen maken. Ik heb daarbij gezegd dat ik ervan uitga dat, als die situatie zich zou voordoen, ook het verleden in de beschouwingen wordt betrokken. Ik speculeer verder dus in geen enkel opzicht over die zaak, omdat de vraag of die situatie zich zal voordoen, uiteraard afhangt van de wijze waarop het proces zich in juridisch opzicht zal ontwikkelen.

Naar aanleiding van de opmerkingen van de heer Van de Camp over stijl en fatsoen wijs ik erop dat ik er niet tot na de verkiezingen mee heb gewacht om mij over deze zaak uit te laten. Op het moment dat ik dat eerder deed, heb ik publiekelijk gezegd – dat is mij op veel kritiek komen te staan – dat het mij verstandig had geleken om te investeren in een gesprek met de heer Docters van Leeuwen om te voorkomen dat deze zaak een afwikkeling krijgt waarbij een topambtenaar van grote capaciteit met een uitkering en met wachtgeld thuiszit. Ik heb die oproep tot dat gesprek gedaan op een moment waarop die oproep ook al door velen werd gezien als een onverstandige inmenging. Als ik onverstandig ben geweest, is dat dus consequent geweest. Eén ding is echter zeker: ik heb voor en na de verkiezingen de opvatting gehad dat de minister van Justitie beoordeelt of zij met een topambtenaar verder kan; ik ben echter niet zo laf geweest om terug te schrikken voor de vraag of ik in beginsel vond dat de terugkeer van de heer Docters van Leeuwen naar een topambtelijke post van betekenis was. Ten behoeve van de Handelingen citeer ik mijn antwoord op de vraag of dat zijn oude post zou kunnen zijn: ''Dan is het wel aan de minister om te beoordelen of hij iemand die in deze situatie heeft gezeten, op die post terug zou willen.'' Ik heb de volle verantwoordelijkheid dus neergelegd waar die in het verleden en in de toekomst thuishoort, namelijk bij een benoemende en ontslaande minister.

□

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Allereerst spreek ik mijn verbazing uit over het feit dat de minister van Binnenlandse Zaken niet blijkt te worden geïnformeerd door de minister van Justitie. Dat had ik mij anders voorgesteld.

Ik heb vragen aan de heer Kok en aan de heer Wallage. Mijnheer Kok, bent u de afgelopen maanden inderdaad door de heer Wallage gewaarschuwd dat er op het ministerie van Justitie meer aan de hand was dan er in eerste instantie aan de hand leek te zijn? Heeft dat u niet aan het twijfelen gebracht? Bent u niet geleidelijk van gedachten veranderd? Beoordeelt u inmiddels het conflict tussen mevrouw Sorgdrager en de heer Docters als een persoonlijk en niet als een zakelijk conflict? Betekent dit – daarmee sluit ik mij bij de heer Van de Camp aan – dat de heer Docters misschien op een andere positie kan terugkeren?

Aan de heer Wallage vraag ik ten eerste hoe hij zijn uitspraken van afgelopen donderdag in Zembla rijmt met zijn eerdere uitspraak in Buitenhof, dat de PG's zich gedragen alsof ''er tussen Onze Lieve Heer en henzelf heel weinig zit''. Ten tweede: hoe rijmt hij zijn uitspraken in Zembla met de toenmalige opstelling van de PvdA-fractie ofwel met de aanvaarding van het ontslag van Docters van Leeuwen als onvermijdelijk? Ten derde: als via de binnenlijn bleek dat er nieuwe informatie was, waarom heeft dat dan niet al voor de verkiezingen geleid tot herziening van het standpunt van de PvdA-fractie?

□

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! In antwoord op de eerste vraag merk ik op dat mij in de loop van de afgelopen periode geen feiten of gezichtspunten zijn voorgelegd of bekend zijn geworden – ook niet via de heer Wallage – die een ander licht hebben geworpen op mijn steun aan de overwegingen van de minister van Justitie met betrekking tot deze zaak en de conclusie dat zij in deze constellatie niet verder kon. Ik ben daar dus niet anders over gaan denken. Het conflict is een politiek conflict waarbij een bewindspersoon weloverwogen tot de conclusie komt dat zij met de betreffende topambtenaar niet verder kan. Die conclusie heb ik gesteund en steun ik nog steeds.

In reactie op de slotvraag van mevrouw Halsema over een terugkeer en een eventuele andere positie van de heer Docters van Leeuwen, herhaal ik wat ik eerder zei. Ik kan mij goed voorstellen dat zij misschien wat meer breedsprakigheid van mijn kant op prijs zou stellen, maar ik vind het niet correct om thans vanuit het kabinet of vanuit mijn verantwoordelijkheid op een mogelijk vervolg in te gaan, nu de heer Docters van Leeuwen zo duidelijk heeft aangegeven een procedure voor de Centrale raad van beroep te willen volgen in antwoord

De heer Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken

op de uitspraak van de bezwarencommissie. Ik wacht dat verder af.

□

De heer **Wallage** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! De eerste vraag aan mijn adres ging over mijn uitlating in het programma Buitenhof, dat sommige ambtenaren denken dat er tussen henzelf en de Lieve Heer weinig zit. Ook terugkijkend met het beeld dat ik toen had van de hele situatie, acht ik die uitspraak gerechtvaardigd. Ik wijs er wel op dat iemand die gedetailleerd kennisneemt van het verslag van de minister van Justitie aan de Kamer, een week later, ziet dat het beeld van ''opstand van het college van procureurs-generaal'' er nog steeds kan zijn, maar tegelijkertijd ziet dat er nog een paar andere dingen zijn gebeurd. Ik kom nooit terug op uitlatingen waarvan ik vond dat ik ze moest doen. Misschien zijn ze als algemene waarschuwing voor topambtenaren altijd van kracht.

Daarnaast is mij gevraagd hoe mijn opmerkingen in het programma Zembla zich verhouden met de afloop van het debat dat wij met mevrouw Sorgdrager over het ontslag van de heer Docters van Leeuwen hebben gevoerd. Ik hecht eraan nog eens te zeggen dat niet alleen de PvdA-fractie, maar ook zeer vele anderen in deze Kamer dat ontslag onvermijdelijk achtten, gezien de gang der dingen, en dat de Kamer berustte in het feit dat het zo gelopen was. De verantwoordelijkheid voor dit ontslag en de keuze om het zo te doen, is aan de minister. Er is dan ook in mijn ogen veel minder spanning dan mevrouw Halsema suggereert tussen de door mij in Zembla gemaakte opmerking en het feit dat de PvdA-fractie, zich verplaatsend in de gang der dingen, geen andere oplossing zag dan de conclusie die mevrouw Sorgdrager trok.

Dat laat onverlet dat ook de vraag onder ogen gezien moet worden of, na een juridische procedure waar ik niet in getreden ben en ook niet in zal treden, in dit land de enige uitkomst kan zijn dat de betrokken topambtenaar thuiszit met een wachtgeld en met toelagen. Of is het in dit land ook nog denkbaar dat mensen vervolgens op enigerlei wijze diensten aan de samenleving zichtbaar kunnen maken? Alleen daarom heb ik die opmerking in Zembla gemaakt. Dat had dus niets te maken met een beoordeling achteraf van het ontslag of van de gang van zaken; die opmerking in Zembla was vooruitblikkend gericht.

Ten slotte de vraag over de nieuwe informatie. Die vraag heb ik al beantwoord, maar ik reageer er ten behoeve van mevrouw Halsema nogmaals kort op. Ik vond dat in het verslag van de minister van Justitie aan de Kamer ruimte was voor zowel de beeldvorming van de week daarvoor als voor de nadere informatie die mij indirect uit de kringen van de procureurs-generaal had bereikt. Beide visies op de werkelijkheid zouden een plek kunnen krijgen in het verslag van de minister, als het secuur wordt gelezen.

□

De heer **De Wit** (SP): Mevrouw de voorzitter! Ik wil de minister-president vragen of hij de uitdrukking die hij op 23 januari heeft gebruikt, namelijk ''kinderachtig'', op dit moment nog handhaaft, nu hij kennis heeft genomen van de visie van de heer Wallage en die van de heer Docters van Leeuwen in de uitzending van Zembla.

Verder heb ik nog een vraag aan de heer Wallage, namelijk of bij de uiteindelijke beslissing van zijn fractie in het debat van 19 februari ook de zogenaamde coalitiebelangen en de naderende verkiezingen op enig moment hebben meegewogen.

□

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Het antwoord is kort: er is wat mij betreft niets veranderd.

□

De heer **Wallage** (PvdA): Voorzitter! De Kamer moet beoordelen of een minister die personeelsbeleid voert, in redelijke wijze tot die conclusie had kunnen komen. Wij hebben geprobeerd die vraag zorgvuldig te beantwoorden. Partijpolitieke overwegingen hebben daarin geen rol gespeeld. Het beoordelen van personeelsbeleid vanuit de Kamer moet marginaal en terughoudend gebeuren. Wij vonden dat de minister vanuit haar verantwoordelijkheid tot haar conclusie had kunnen komen.

□

De heer **Rouvoet** (RPF): Voorzitter! Ik heb een tweetal vragen aan de heer Wallage. In het debat op 19 februari sprak de fractie van de PvdA over een functionele vertrouwensbreuk. Mevrouw Kalsbeek legde zelfs de relatie met de onkreukbaarheid van het OM als een doorslaggevend

criterium. Wat heeft de heer Wallage ertoe gebracht om het terug te brengen tot een zaak tussen twee personen?

In de uitzending heeft de heer Wallage gezegd dat hij al in een vroeg stadium signalen kreeg dat het wel eens anders had kunnen zijn dan Justitie ons wilde doen geloven. Op onderdelen worden vragen over de versie van de minister gesteld. Wie belde nu precies wie? Op 19 februari heeft de fractie van de PvdA niet laten doorklinken dat zij zich onjuist geïnformeerd voelde. Het dient de politieke duidelijkheid om antwoord te krijgen op de vraag of de heer Wallage de volledige versie van de minister nu wel of niet aanvaardt. Heeft hij de indruk dat hij op onderdelen niet volledig is geïnformeerd? In dat geval past daarbij wellicht een politiek oordeel.

□

De heer **Wallage** (PvdA): Voorzitter! De vraag van de heer Rouvoet hoe institutioneel en persoonlijk vertrouwensbreuken zijn, is interessant in het kader van de beschouwingen over het rapport van de commissie-Polak. Uiteraard spreken wij over functionarissen, minister en procureur-generaal en personen. Het uit elkaar pellen van die verhoudingen is complex, zoals uit het advies van de commissie blijkt. Mijn opvatting is vrij overzichtelijk. Hoewel je theoretisch kunt zeggen dat het om een persoonlijke zaak gaat, moet uiteindelijk functioneel worden beoordeeld of men verder kan. Zo zit het citaat in elkaar.

Wij hebben de verslaglegging van de minister aan de Kamer hier niet aangevochten en haar dus geaccepteerd. Personen die aan zo'n proces deelnemen, hebben er altijd een verschillende kijk op. Wij moeten hier beoordelen of de uiteindelijke verslaglegging aan de Kamer ruimte laat voor die verschillende ervaringen van die verschillende mensen. Ik stel vast dat dit zo is.

□

De heer **Hillen** (CDA): Voorzitter! De minister van Justitie ad interim heeft gezegd dat hij vanmiddag om twaalf uur pas heeft gehoord dat hij hier moest verschijnen. De vragen waren al veel eerder aangemeld. Iedereen kon weten welke vragen vandaag gesteld zouden worden. Het antwoord was voor te bereiden geweest. Ik zou aan de minister-president willen vragen wanneer de echte minister van Justitie is vertrokken. Is dat spoorslags gegaan? Ik krijg de indruk dat zij is gevlucht. Waren er in het kabinet niet eerder maatregelen te nemen om vragen te beantwoorden waarvan iedereen kon verwachten dat die zouden worden gesteld? Deelt de minister-president het oordeel van de minister van Justitie ad interim dat deze vertoning gênant is?

Ik zou nog een vraag aan de heer Wallage willen stellen. Het probleem sleept zich voort, ja's en nee's staan tegenover elkaar. De coalitie is kennelijk niet in staat om het dossier af te handelen. Hoe kan men een oordeel vormen als men vandaag de waarheid zus hoort en morgen de waarheid zo? De heer Wallage zegt dat er ruimte is voor verschillende waarheden. Is de PvdA niet op voorhand bereid om mee te werken aan het feitenonderzoek dat het CDA vraagt?

De **voorzitter**: Mij is vorige week gemeld dat nadat de heer Van de Camp had gehoord dat de minister van Justitie waarschijnlijk buitenslands zou zijn, hij de vragen aan de minister-president wilde stellen.

□

Minister **Dijkstal**: Voorzitter! Niet altijd is datgene wat ongebruikelijk is ook gênant, maar soms wel. Ik kreeg zojuist het verwijt dat ik me beter had moeten voorbereiden op dit debat. Dat was niet mogelijk. Het is een goede gewoonte om voor twaalf uur 's middags te melden welke minister naar de Kamer moet komen. Ik heb dit pas een half uur voor aanvang van deze vragen gehoord. Ik vind dit eerlijk gezegd – ik spreek nu als minister van Justitie ad interim – op zijn minst ongebruikelijk. Ik zit niet ver af van het woord gênant, omdat ik dit geen juiste wijze van werken vind. Het is zeker geen juiste werkwijze als de Kamer geïnteresseerd is in het persoonlijke oordeel van een minister over een uitzending, waar die minister, tot overmaat van ramp, zelf in zat. Dit laat wel zien dat het inderdaad een enigszins vreemde vertoning is.

□

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Tot mijn spijt moet ik bekennen dat ik thans niet over het reisschema van de minister van Justitie beschik. Ik weet wel dat de minister van Justitie nog in de loop van het weekend kenbaar heeft gemaakt dat zij had begrepen dat de heer Van de Camp van het CDA uitsluitend aan mij vragen zou willen stellen. Waarop die informatie was gebaseerd, kan ik nu niet reproduceren.

Ten slotte, in antwoord op de vraag over de gênante vertoning, zou ik willen suggereren de procedure te volgen die door de minister van Justitie ad interim is voorgesteld. Hij heeft toegezegd dat er zo snel mogelijk schriftelijke antwoorden zullen worden gegeven op de aan de minister van Justitie gestelde vragen. Dan is het ongemak, het niet met haar kunnen spreken, waarschijnlijk van betrekkelijk korte duur. Ik neem namelijk aan dat haar verblijf in het verre binnenland – ze verblijft op de Antillen – niet van onbeperkte duur zal zijn.

□

De heer **Wallage** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! In de eerste plaats zou ik eraan willen herinneren dat de minister van Justitie haar afwegingen, die erop neer kwamen dat zij niet verder kon met deze topambtenaar, in de Kamer heeft gemotiveerd. De Kamer heeft daar kennis van genomen en heeft in haar antwoorden berust. Vervolgens is de zaak voor de verdere juridische afwikkeling aan de rechter. Hetgeen overigens door mij aan deze discussie is toegevoegd, was volgens mij niet zodanig nieuwswaardig dat het veel van het debat van vandaag kan rechtvaardigen.

□

De heer **Verhagen** (CDA): Voorzitter! De heer Wallage legt vrij omstandig uit dat beider interpretatie mogelijk is, dus dat er niet één werkelijkheid is, maar dat de interpretatie van beiden tot de mogelijkheden behoort. Wat heeft hem er uiteindelijk toe gebracht om de uitleg van de minister als de enige te accepteren?

□

De heer **Wallage** (PvdA): Voorzitter!

De heer Harrewijn (GroenLinks)

Het gaat om een reconstructie van wat er op een avond op het ministerie van Justitie is gebeurd. De beeldvorming op donderdag, vrijdag, zaterdag, zondag, was vrij scherp en eenduidig. Het verslag van de minister van Justitie aan de Kamer bevat een heleboel informatie die een behoorlijke nuance in dat beeld bracht. Mijn stelling is dat de wijze waarop de minister schriftelijk aan de Kamer heeft gerapporteerd, ook zoveel inzicht gaf hoe anderen zich in dat proces moeten hebben gevoeld, dat wij dat een bevredigend beeld vonden. De bezwaren die tegenover mij werden gemaakt over de beeldvorming, hadden ook niet betrekking op het verslag van de minister aan de Kamer, maar op de nieuwsuitzendingen van die donderdag, vrijdag en zaterdag. Ik vind dat de minister in haar verslag aan de Kamer een zodanig totaal beeld heeft gegeven, dat ook degenen die de situatie heel anders beoordelen dan de minister, fatsoenlijk met feitelijke informatie zijn bediend. Dús heeft de fractie van de Partij van de Arbeid geen aanleiding gezien om aan het verslag van de minister aan de Kamer te twijfelen.

□

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Als ik de heer Wallage goed heb beluisterd, heeft hij zijn exacte informatie gekregen via een binnenlijn. Ik nodig hem graag uit om in de Kamer te zeggen wie zijn binnenlijn was.

Aan de heer Kok heb ik de volgende vraag. Het pleidooi van de heer Wallage om de heer Docters van Leeuwen toch op zijn positie terug te krijgen, eventueel bij een andere minister van Justitie, is volgens hem ingegeven door een soort humane benadering van topambtenaren, die eigenlijk niet thuis mogen zitten met een uitkering. Kan dit criterium worden toegevoegd aan de benadering van topambtenaren na ontslag? Zo ja, dan heb ik wel een lijst van topambtenaren die kunnen terugkeren.

Een vraag aan collega De Graaf van D66...

De **voorzitter**: Dat kan ik u helaas niet toestaan. U hebt ingestemd met het Reglement van orde, volgens welk maar aan één collega tegelijk een vraag wordt gesteld.

□

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Ik respecteer de door de heer Rabbae geciteerde overwegingen van de heer Wallage, maar dat aspect staat mijn eerdere uitspraak niet in de weg, dat ik niet vooruit wil lopen op de rest van de procedure die thans loopt. Ik meen dus dat het niet opportuun is om daarop te anticiperen.

□

De heer **Wallage** (PvdA): Voorzitter! Om iedere schijn van geheimzinnigheid te vermijden, kan ik meedelen dat ik na mijn optreden in Buitenhof op zondag door een aantal mensen ben benaderd, onder wie mijn goede vriend Van Kemenade, commissaris van de koningin in de provincie Noord-Holland. Hij had mij na contact met een enkel lid van het College van procureurs-generaal gewaarschuwd in die zin dat het beeld dat ik gaf op die zondagochtend niet spoorde met het beeld dat de procureurs-generaal hadden van het gebeurde. Ik zal het woord ''signaal'' nooit meer gebruiken, omdat het een bijwerking krijgt die ik in ieder geval niet bedoel. Ik mag evenwel zeggen dat de waarschuwing uit betrouwbare bron kwam.

□

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil graag nog een vraag over de procedure stellen. Wij kunnen in het Reglement van orde niet vinden dat...

De **voorzitter**: Wij zijn nu niet bezig met een ordedebat over procedures. Daar zult u een ander moment voor moeten kiezen.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Dat is uitstekend, maar het lijkt mij wel goed dat er nader wordt gekeken naar uw opmerking dat je maar aan één collega een mondelinge vraag mag stellen. Ik heb daar namelijk een andere indruk van, dus ik stel het op prijs als dat op een ander moment nader bekeken kan worden.

De **voorzitter**: U had er al mee ingestemd dat dit nu niet gebeurt, maar met alle plezier stuur ik heden nog een kopie rond waarin dit staat.

Vragen van het lid Harrewijn aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over **de invoering van de Wet op de reïntegratie van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten**.